

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms mokesčių
inspekcijoms

DĖL PAJAMŲ IŠ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN AR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO DEKLARAVIMO

Atsižvelgdami į gaunamus gyventojų paklausimus bei vykstantį 2024 m. laikotarpį gautų pajamų deklaravimą, teikiame paaiškinimą dėl pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo (toliau – pajamos iš FP pardavimo/realizavimo) deklaravimo Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (GPM311 forma; toliau – Deklaracija)¹.

1. Ar pajamoms iš FP pardavimo/realizavimo taikoma mokesčio lengvata?

Gavęs pajamų iš FP perleidimo/realizavimo, nuolatinis Lietuvos gyventojas turi apskaičiuoti ir sumokėti pajamų mokestį GPMĮ² nustatyta tvarka (GPMĮ 2 str. 14 dalis, 5 str. 1 dalis, 27 straipsnis). Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį, šios rūšies pajamoms taikoma pajamų mokesčio lengvata, jeigu tenkinamos GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatytos sąlygos. Pagal minėtą GPMĮ nuostatą, neapmokestinamosiomis pajamomis pripažįstamas gyventojų gautų FP pardavimo/realizavimo pajamų ir šių finansinių priemonių įsigijimo kainos bei kitų GPMĮ 19 straipsnyje nurodytų išlaidų skirtumas, neviršijantis 500 EUR. Ši neapmokestinamųjų pajamų suma neatimama tokiais atvejais:

- akcijos parduotos ar kitaip perleistos nuosavybėn vienetui, kuris jas išleido;
- vertybiniai popieriai laikomi parduotais pagal GPMĮ 11 straipsnį, t. y. vieneto (bet kokios teisinės formos) likvidavimo atveju³;
- akcijos gautos GPMĮ 2 str. 14 d. 1 punkte aprašytu atveju, t. y. pajamų mokesčio lengvata netaikoma parduodant nemokamai gautas akcijas arba kai turimų akcijų nominali vertė padidinta, didinant bendrovės įstatinį kapitalą iš bendrovės lėšų. Akcijų nominalios vertės padidinimo atveju lengvata netaikoma akcijų pardavimo pajamoms, proporcingai tenkančioms jų nominalios vertės padidinimo iš bendrovės lėšų sumai;
- pajamos gautos iš tikslinėje teritorijoje⁴ įregistruoto užsienio vieneto arba gyventojų, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje;
- pajamos gautos už tikslinėje teritorijoje įsteigtų vienetų išleistas FP.

¹ Pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 forma, jos priedų formos bei šios deklaracijos užpildymo bei pateikimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93 „Dėl Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 formos ir jos priedų formų ir jų užpildymo, pateikimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“

² Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

³ Pagal GPMĮ 11 str. 1 dalį, vieneto likvidavimo atveju laikoma, kad gyventojas (vieneto dalyvis) parduoda turimas akcijas, dalis ar pajus.

⁴ Tikslinių teritorijų sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 344 „Dėl Tikslinių teritorijų sąrašo patvirtinimo“.

Informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galima rasti adresu www.vmi.lt skiltyje [Asmens duomenų apsauga](#).

2. Kaip apskaičiuojamos apmokestinamosios FP pardavimo/realizavimo pajamos?

Gavus FP pardavimo pajamų, mokėtinas pajamų mokestis apskaičiuojamas iš gautos pajamų sumos atimant jų įsigijimo kainą⁵ bei su pardavimu/realizavimu susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus (GPMĮ 16 str. 1 d. 4 punktas, GPMĮ 19 str. 1 ir 2 dalys).

Atkreipiamė dėmesį, kad įstatymas numato, jog apskaičiuotu FP pardavimo pajamų ir jų įsigijimo išlaidų skirtumu turi būti mažinamas neapmokestinamosiomis pajamomis (500 EUR), tačiau šis neapmokestinamas dydis taikomas tik tada, kai tenkinamos GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatytos sąlygos (atvejai, kai lengvata netaikoma aptarti šio rašto 1 punkte). Taigi, vadovaujantis šia GPMĮ nuostata, pajamų ir išlaidų skirtumas, kuriam taikoma aptariama pajamų mokesčio lengvata, turi būti atskiriamas nuo pajamų ir išlaidų skirtumo, kuriam ši lengvata nėra taikoma. Todėl apmokestinamosios pajamos iš FP pardavimo/realizavimo turi būti apskaičiuojamos atskirai, t. y. kaip:

- gautų FP pardavimo/realizavimo pajamų ir jų įsigijimo išlaidų skirtumas, kuriam **taikoma** GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata, apskaičiuotą skirtumą sumažinant 500 Eur suma;
- gautų FP pardavimo/realizavimo pajamų ir jų įsigijimo išlaidų skirtumas, kuriam **netaikoma** GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata.

3. Kaip deklaruojamos pajamos iš FP pardavimo/realizavimo?

FP pardavimo/realizavimo pajamos ir jų įsigijimo išlaidos deklaruojamos, atsižvelgiant į šiame rašte aptariamą GPMĮ numatytą apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo tvarką. Apmokestinamąsias pajamas iš FP pardavimo/realizavimo gyventojas apskaičiuoja užpildydamas ir pateikdamas Deklaraciją, kurios GPM311D2 priede:

- 11 kodu deklaruoja bendrą metinių FP pardavimo/realizavimo pajamų, kurioms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata ir bendrą šių FP įsigijimo išlaidų sumą. Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį, iš šiuo pajamų rūšies kodu deklaruoto FP pardavimo/realizavimo pajamų ir šių finansinių priemonių įsigijimo išlaidų skirtumo atimama 500 Eur suma;

- 12 kodu deklaruoja bendrą metinių FP pardavimo/realizavimo pajamų, kurioms netaikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata ir bendrą šių FP įsigijimo išlaidų sumą. Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį, iš šiuo pajamų rūšies kodu deklaruotos FP pardavimo/realizavimo pajamų sumos atimamos šių FP įsigijimo išlaidos. Jeigu tokių FP įsigijimo išlaidos viršija gautas pajamas, apmokestinamųjų pajamų suma yra 0 EUR.

Svarbu: primename, kad bankai ir kiti tarpininkai Lietuvoje, teikdami informaciją VMI⁶ apie gyventojams išmokėtas FP pardavimo/realizavimo išmokas, jas deklaruoja 12 išmokos rūšies kodu, t. y. nevertindami, ar gyventojas turi teisę pasinaudoti GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta lengvata (500 Eur neapmokestinama suma). Ar FP pardavimo/realizavimo pajamoms gali būti taikoma aptariama lengvata, turi įvertinti pats pajamas deklaruojantis gyventojas, kuris Deklaracijoje taip pat turi įrašyti ir parduotų/realizuotų finansinių priemonių įsigijimo išlaidas. Todėl deklaruodamas pajamas iš FP pardavimo/realizavimo, kurioms taikoma aptariama mokesčio lengvata, preliminarioje pajamų mokesčio deklaracijoje 12 pajamų mokesčio kodu pažymėtas pajamas turėtų pakeisti į 11 kodu deklaruojamas pajamas (t. y. į pajamas, kurioms taikoma pajamų mokesčio lengvata). 12 kodu turėtų būti deklaruojamos tik tos FP pardavimo/realizavimo pajamos ir jų įsigijimo išlaidos, kurioms 500 EUR neapmokestinama suma netaikoma.

Pavyzdys

Gyventojas 2024 m. laikotarpiu:

- gavo 2 000 Eur UAB A akcijų pardavimo pajamų. Šias akcijas buvo įsigijęs už 1 200 Eur, pardavė antrinėje rinkoje (kitam nuolatiniam Lietuvos gyventojui);
- gavo 1 000 Eur UAB C akcijų pardavimo pajamų. Šias akcijas buvo įsigijęs už 700 Eur, akcijas pardavė jas išleidusiai bendrovei;

⁵ Įsigijimo kainai priskiriamos išlaidos, patirtos įsigyjant turtą, įskaitant su šio turto įsigijimu susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus.

⁶ Valstybinė mokesčių inspekcija.

- turėjo UAB D akcijų, kurias pirkė už 5 200 Eur, tačiau ši bendrovė 2024 m. likviduota dėl bankroto. Likvidavus bendrovę, gyventojas pajamų negavo;
- gavo 3 000 Eur pardavimo pajamų už AB X akcijas, nemokamai gautas padidinus AB įstatinį kapitalą.

Pajamos 2024 m. laikotarpio Deklaracijos GPM311D2 dalyje deklaruojamos taip:

- 11 kodu deklaruojamos pajamos iš UAB A akcijų pardavimo, kurioms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata. Iš gautų pajamų (2 000 EUR) atimamos šių akcijų įsigijimo išlaidos (1 200 Eur), gautas skirtumas mažinamas atimant 500 Eur neapmokestinamą sumą. Pajamų mokesčiu apmokestinama suma (atėmus išlaidas ir pritaikius 500 Eur neapmokestinamą dydį) yra 300 Eur ($2\,000 - (1\,200 + 500)$).
- 12 kodu deklaruojamos pajamos iš UAB C, UAB D ir AB X akcijų pardavimo, kurioms GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta lengvata netaikoma (UAB C akcijos parduotos jas išleidusiai bendrovei, UAB D likviduota, o AB X akcijos gautos nemokamai). Iš bendros pajamų sumos (4 000 Eur) atimama bendra šių akcijų įsigijimo išlaidų suma (5 900 Eur). Kadangi apskaičiuotas pajamų ir išlaidų skirtumas mažesnis už 0 Eur ($-1\,900$ Eur), apmokestinamųjų pajamų suma yra 0 Eur.

Koks pajamų mokesčio tarifas taikomas ?

Pajamos iš FP pardavimo/realizavimo apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Jeigu bendra per 2024 m. gautų šios rūšies pajamų, kartu su kitomis GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytomis pajamomis, suma viršija 120 VDU dydžio sumą⁷, šį dydį viršijanti dalis apmokestinama taikant 20 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Ar visais atvejais FP pardavimo/realizavimo pajamos privalo būti deklaruojamos?

Taip pat primename, kad pajamų iš FP pardavimo/realizavimo deklaruoti neprivalu, jeigu joms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte numatyta mokesčio lengvata ir jų suma per mokestinį laikotarpį neviršija 500 Eur. Jei gautų pajamų suma viršija 500 Eur, turi būti deklaruojamos visos šios rūšies pajamos (tiek tos, kurios priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, tiek tos, kurios apmokestinamos pajamų mokesčiu).

FP pardavimo/realizavimo pajamos, kurioms netaikoma minėta pajamų mokesčio lengvata, deklaruojamos nuo pirmo Eur.

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

Savarankiškai aktualią informaciją VMI administruojamų mokesčių klausimais, seminarų medžiagą, paaiškinimus ir komentarus galima rasti adresu www.vmi.lt. Su aktuali asmenine informacija galima susipažinti prisijungus prie Mano VMI adresu <https://www.vmi.lt/mvmi/> arba VMI svetainėje pasirinkus skiltį Mano VMI.

⁷ Vidutinių šalies darbo užmokesčių suma, taikoma apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti. 2024 m. laikotarpiu 120 VDU atitinka 228 324 EUR sumą.